

**Patricia Heijdenrijk**

Directeur Pharos


# 'GELIJKE GEZOND- HEIDSKANSEN BIEDEN BETEKENT OOK REKENING HOUDEN MET VERSCHILLEN'

Het is een ongemakkelijke waarheid, maar de ongelijkheid in de samenleving neemt toe. Een belangrijke oorzaak hiervan is dat een groeiende groep burgers zich steeds moeilijker een weg baant door een complexer wordende samenleving.

Tegelijkertijd vraagt de overheid op bijna alle maatschappelijke terreinen juist om meer zelfredzaamheid. Er wordt van ons verwacht dat we onszelf informeren, de juiste (gezonde) keuzes maken én zelfstandig beslissingen nemen. De toenemende groep mensen die niet meer meekomt heeft daardoor ook steeds minder toegang tot gelijke kansen op gezondheid. Om een succes te maken van het Preventieakkoord dat vorig jaar gelanceerd is, moeten we ervoor zorgen dat gezondere keuzes binnen het bereik liggen van alle Nederlanders.







*“Een gezonde samenleving moet ook solidair zijn, ik gun iedereen dat gezondere Nederland.”*

**O**nvoldoende toegankelijk. De wijze waarop preventie, ondersteuning en zorg zijn georganiseerd en het niveau waarop informatie wordt aangeboden is voor veel mensen te ingewikkeld. Bovendien zijn steeds meer diensten alleen digitaal beschikbaar en wordt er vanuit gegaan dat iedereen voldoende (digitaal) vaardig is en toegang heeft tot internet om zaken te regelen. Het gevolg is dat preventie, zorg en ondersteuning niet aansluiten, onvoldoende toegankelijk zijn en niet effectief voor een grote groep mensen in de samenleving. Deze ontwikkelingen dragen het risico dat zij de gezondheidsverschillen vergroten en dat de doelstelling heel Nederland gezonder te maken, niet gehaald wordt.

#### **Gezonde leefstijl is niet altijd een keuze**

In het Nationaal Preventieakkoord staan mooie afspraken over het gezonder inrichten van de leefomgeving, ongezonde keuzes minder toegankelijk maken, niet roken waar onze kinderen spelen en zorgen dat we meer bewegen. Deze maatregelen werken echter pas wanneer ook wordt gekeken naar de aanpak van achterliggende factoren voor ongezond eet-, drink- en rookgedrag. Zoals schulden, armoede, leefomgeving, sociale omgeving en participatie. Leven in armoede levert vaak stress. Door zorgen hebben mensen meestal minder aandacht voor gezondheid en gezond gedrag, maar ook minder geld om gezonde voeding te kopen. Geldgebrek leidt ook vaak tot schaamte, wat invloed heeft op het zelfbeeld en sociale contacten. Het kan ook een barrière zijn voor gebruik van zorg of preventieve maatregelen vanwege bijkomende kosten. Leefstijl en preventie zijn niet altijd een individuele keuze, maar worden door meerdere factoren beïnvloed.

#### **Weerbarstige praktijk**

Het Preventieakkoord brengt de brede erkenning dat gezondheid, en meer specifiek het risico van roken, alcohol en overgewicht, een maatschappelijke verantwoordelijkheid is waar vele partijen een bijdrage aan moeten leveren. Inzet op preventie is essentieel want het vraagstuk van gezondheidsverschillen kan niet alleen in de zorg worden opgelost. Met Pharos zetten we ons al ruim dertig jaar in om vermijdbare gezondheidsverschillen te verkleinen. De kernwaarde die ons drijft is: een inclusieve samenleving met gezondheid en kwaliteit van zorg voor iedereen. Hierbij combineren we kennis uit de wetenschap, uit de praktijk van professionals en andere actoren,

en ervaringskennis van de mensen om wie het gaat. Dit passen we toe op een weerbarstige praktijk waarin we nieuwe vraagstukken tegenkomen en continu nieuwe kennis opdoen. Zowel uit deze praktijk als uit de wetenschap blijkt dat preventie meer vraagt dan alleen mensen uit te nodigen voor gezond gedrag. Uiteraard is het belangrijk om mensen te informeren over gevolgen van roken, voeding, beweging en alcoholgebruik. Maar als je echt wilt inzetten op preventie en op gezondheidswinst, dan is er meer nodig dan enkel zenden.

#### **Samenwerken als sleutelbegrip**

Preventie vraagt om mensen die in gesprek gaan met inwoners, ervaringsdeskundigen en ondernemers om samen naar nieuwe oplossingen te zoeken. Samenwerking is een sleutelbegrip omdat we over domeinen heen moeten kijken. Juist in de regio en de lokale context vind je aanknopingspunten voor passende preventie en zorg. ‘De beweging naar voren’ kun je eigenlijk alleen daar maken. Regionaal kennen partijen elkaar, is er vertrouwen om buiten bestaande paden te treden, weet men wat er speelt en hoe daarbij aan te sluiten. Daarom delen wij als landelijke organisatie onze expertise graag met regionale kenniscentra. Binnen regionale en lokale samenwerkingen kunnen we onze expertise verknopen. Samen al doende leren wat werkt en vervolgens inzetten op verbreding van effectieve werkwijzen.

#### **Verskil durven maken**

Graag wil ik hierbij een oproep doen om het lef te hebben verschil te durven maken. Er is algemeen beleid nodig in combinatie met maatwerk. Het stelsel van preventie en zorg moet voor iedereen goed werken, maar voor sommige kwetsbare groepen moeten we simpelweg iets meer doen. Om ze te bereiken en ze te betrekken, rekening houdend met beperkte gezondheidsvaardigheden, taalachterstand en digitale vaardigheid. Meer uitnodigend werken en dit verweven in de lokale omgeving, zodat leefstijl in samenhang met andere domeinen kan worden opgepakt.

Wat mij betreft is dit verschil durven maken één van de oplossingen om uiteindelijk de grote verschillen en ongelijkheid, tussen diegene die meekomen en diegene die dat niet kunnen, op te heffen. Een gezonde samenleving moet ook solidair zijn, ik gun iedereen dat gezondere Nederland.